

Tidsskriftet følger strenge retningslinjer for publisering. Hensikten er å opprettholde kvalitet og troverdighet

Redaksjonelle valg og publikasjoners profil

Hva gjør Se og Hør til Se og Hør, NRK til NRK og Tidsskriftet til Tidsskriftet? Hva er grunnen til at vi velger å bruke tid og penger på noen tidsskrifter, aviser, nettsteder og TV-kanaler og ikke på andre? Hvorfor fester vi – over tid – mer lit til noen medier eller finner noen mer interessante? Hva er det som gjør at vi kan skille en BBC-dokumentar fra en hjemmevideo? Ofte tenker man kanskje at det er valg av saker og temaer, dyktige enkeltpersoner eller bruken av teknologi som gir medier deres spesielle kjenne-tegn. Men det som gir publikasjoner og medier en profil over tid, er de redaksjonelle standarder som settes og prosedyrene som følges. Slike er ofte usynlige for leserne og virker brysomme for dem som forsøker å få noe publisert. De er likevel helt avgjørende for publikasjonens identitet, kvalitet og troverdighet.

Å redigere vil si å tilpasse det som publiseres til en redaksjonell linje. Det betyr at ingenting kommer på trykk akkurat i den form det sendes inn, og at det er mye interessant stoff som ikke blir publisert. Å redigere innebærer blant annet å velge noe fremfor noe annet, å følge noen retningslinjer fremfor noen andre. Men det å redigere er ikke det samme som det å hindre ytringsfriheten og bedrive sensur (1, 2).

Hvem som skal komme til orde, med hva, når og på hvilken måte, er sentrale spørsmål i enhver redaksjon. Hvordan spørsmålene besvares, gjenspeiler publikasjonens redaksjonelle linje og blir dens viktigste varemerke. I et vitenskapelig tidsskrift er dette særlig viktig, for forskning er ikke bare undersøkelser, men også kontrovers – om funn, forklaringer og metoder. Det er ikke nok å ha tilfredsstillende kriterier for hva som skal komme på trykk og å ha et bevisst forhold til hva som holder mål rent faglig. Det er like nødvendig å ha systemer for kommentar og korreksjon og retningslinjer for hvordan uenighet om innholdet skal komme til uttrykk. Dette er viktige aspekter ved det som kalles publiseringsetikk.

Tidsskriftet redigeres etter den såkalte redaktørplakaten (3, 4). Den regulerer forholdet mellom redaktør og eier/utgiver. Den gir redaktøren visse rettigheter og understreker redaktørens plikt til å redigere på et fritt og uavhengig grunnlag og til å «fremme en saklig og fri informasjons- og opinionsformidling» (3). Tidsskriftet følger i tillegg internasjonale publiseringsetiske retningslinjer for vitenskapelige tidsskrifter, nærmere bestemt retningslinjene fra The International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE, Vancouvergruppen) og The Committee on Publication Ethics (COPE) (5–7). Disse retningslinjene er utviklet i løpet av de siste 10–20 årene og regulerer en rekke forhold, bl.a. hva slags forskning som kan publiseres, hvem som kan og må stå som forfatter av en artikkel, hva som regnes som interessekonflikter, hvordan artikler bør kvalitetssikres og hvordan feil skal rettes opp. Vancouver-reglene sier f.eks. eksplisitt at redaktøransvaret er det samme for Internett som for papirutgave. Og at det er helt uakseptabelt å fjerne eller endre på noe som allerede er publisert – også når det er mulig (slik det er på Internett).

Det er ingen selvfølge og heller ingen nødvendighet at Tidsskriftet følger disse nasjonale og internasjonale publiseringsetiske retningslinjene. Det er valg som er foretatt – dels av Legeforeningens landsstyre (Tidsskriftet skal redigeres etter redaktørplakaten) og dels av tidligere redaktører og meg. Ved å delta aktivt både i Vancouvergruppen og COPE har Tidsskriftets redaktører kunnet delta i utviklingen og utformingen av gode publiseringsetiske prinsipper for medisinsk informasjon. Hensikten har bl.a. vært å sikre kvaliteten og troverdigheten slik at Tidsskriftet holder mål både nasjonalt og internasjonalt. Ved å delta kontinuerlig i debattene om hva som er akseptabelt og ønskelig, blir det også enklere å ta beslutninger i enkeltsaker og utvikle Tidsskriftet i riktig retning både på papir og på nett.

Forskjellen mellom det praktiske publiseringsarbeidet og redaktørens ansvar for å bestemme hva som skal publiseres og hvordan, er blitt særlig tydelig i de senere år. Nesten hvem som helst kan nå produsere og publisere trykksaker, TV-programmer eller nettsider. Det er ikke mulig å skille det gode fra det dårlige, det interessante fra det uinteressante, det sanne fra det usanne, det relevante fra det irrelevante bare ved å se på teknisk kvalitet. Det er avgjørende å identifisere de mest troverdige og interessante publikasjonene, de som har en solid redaksjonell profil.

Behovet for å redigere – og selektere – har økt dramatisk de siste tiårene. Ikke fordi medisinen er blitt så mye mer kontroversiell, men fordi kompleksiteten i medisinen og tilfanget av ny medisinsk informasjon har økt. Desto viktigere blir det da å ha transparente prosedyrer for å selektere og redigere. Det er et ytterligere argument for å følge nasjonale og internasjonale normer for redaktøransvar og publiseringsetikk.

Redaktørvirksomhet er altså ikke ulikt legevirksomhet: Kompetanse, ressurser og teknologi er nødvendig. Men en god lege blir man først når man praktiserer sin kunnskap i tråd med gode og omforente etiske standarder.

Charlotte Haug
redaktør

Litteratur

1. Haug C. Nytt, sant og interessant. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 2237.
2. Haug C. Ytringsfrihet og redigeringsansvar. Tidsskr Nor Lægeforen 2006; 126: 735.
3. Redaktørplakaten. www.fagpressen.no/id/1930 [24.3.2008].
4. Haug C. På vegne av hvem? Tidsskr Nor Lægeforen 2002; 122: 467.
5. Tidsskriftets forfatterveiledning. www.tidsskriftet.no/?nota_id=480 [24.3.2008].
6. The International Committee of Medical Journal Editors. www.icmje.org [24.3.2008].
7. The Committee on Publication Ethics. www.publicationethics.org.uk [24.3.2008].